

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Єршова Н.Ю., к.е.н., професор

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Забезпечення довгострокового функціонування та розвитку бізнес-структур в інноваційно-орієнтованій економіці залежить від наявності грошових коштів, фінансових вкладень, дебіторської заборгованості, які впливають на поточний фінансовий стан, фінансово-економічні показники діяльності (платоспроможність, фінансову стійкість), конкурентоспроможність, прийняття управлінських рішень. Більша частина вітчизняних підприємств характеризується низькою платоспроможністю, основними причинами якої є: помилкове визначення плану виробництва, втрата ефективних каналів збуту, неефективне використання трудових і матеріальних ресурсів, низька забезпеченість підприємства власними оборотними активами

Дослідженню питань аналізу платоспроможності та ліквідності присвячено праці вчених, серед яких: Дж. К. Ван Хорн, О.Є. Гудзь, Б. Грабовецький, Н.М. Давиденко, А.І. Ковальов, Г.О. Крамаренко, Ю.С. Цал-Цалко, О.Є. Чорна, А.Д. Шеремет та інші [1-4]. Вчені визначають платоспроможність найважливішою характеристикою ритмічності і стійкості поточної діяльності бізнес-структур, а також те, що будь-які поточні операції на підприємстві негайно позначаються на рівні його платоспроможності.

Б. Грабовецький зазначає, що ліквідність і платоспроможність подібні між собою поняття, проте не однозначні, оскільки платоспроможність – це здатність підприємства розраховуватись за борговими зобов'язаннями на конкретний момент, а ліквідність відображає не тільки поточний стан, але й перспективу [1, с.213]. Варто зазначити, що платоспроможність бізнес-структур визначається факторами: зовнішніми (потреба покупців регулярно купувати і здатність сплачувати вартість продукції даного підприємства; рівень та волатильність цін на продукцію та послуги; якість законодавчого та податкового режиму) та внутрішніми (рівень інноваційної та ділової активності; рівень розвитку та реалізації людського капіталу; асортимент і якість продукції; якість менеджменту і маркетингу). Ознаками платоспроможності є: наявність в достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку і відсутність простроченої кредиторської заборгованості. Можна виділити поточну і очікувану платоспроможність. Поточна платоспроможність визначається на дату складання балансу. Підприємство вважається платоспроможним, якщо у нього немає простроченої заборгованості постачальникам, за банківськими позичками та за іншими розрахунками. Очікувана платоспроможність визначається на певну майбутню дату зіставленням платіжних засобів і першочергових зобов'язань на цю дату.

Найбільш поширеною характеристикою платоспроможності бізнес-структур є коефіцієнти і подальша інтерпретація їх динаміки. А.Д. Шеремет для оцінки платоспроможності і ліквідності пропонує використовувати такі коефіцієнти, як поточний коефіцієнт ліквідності, критичний коефіцієнт ліквідності, індекс постійного активу, коефіцієнт автономії, а також забезпечення запасів власними оборотними засобами [4].

З метою удосконалення методів аналізу платоспроможності підприємств пропонуємо наступну методику (рис. 1).

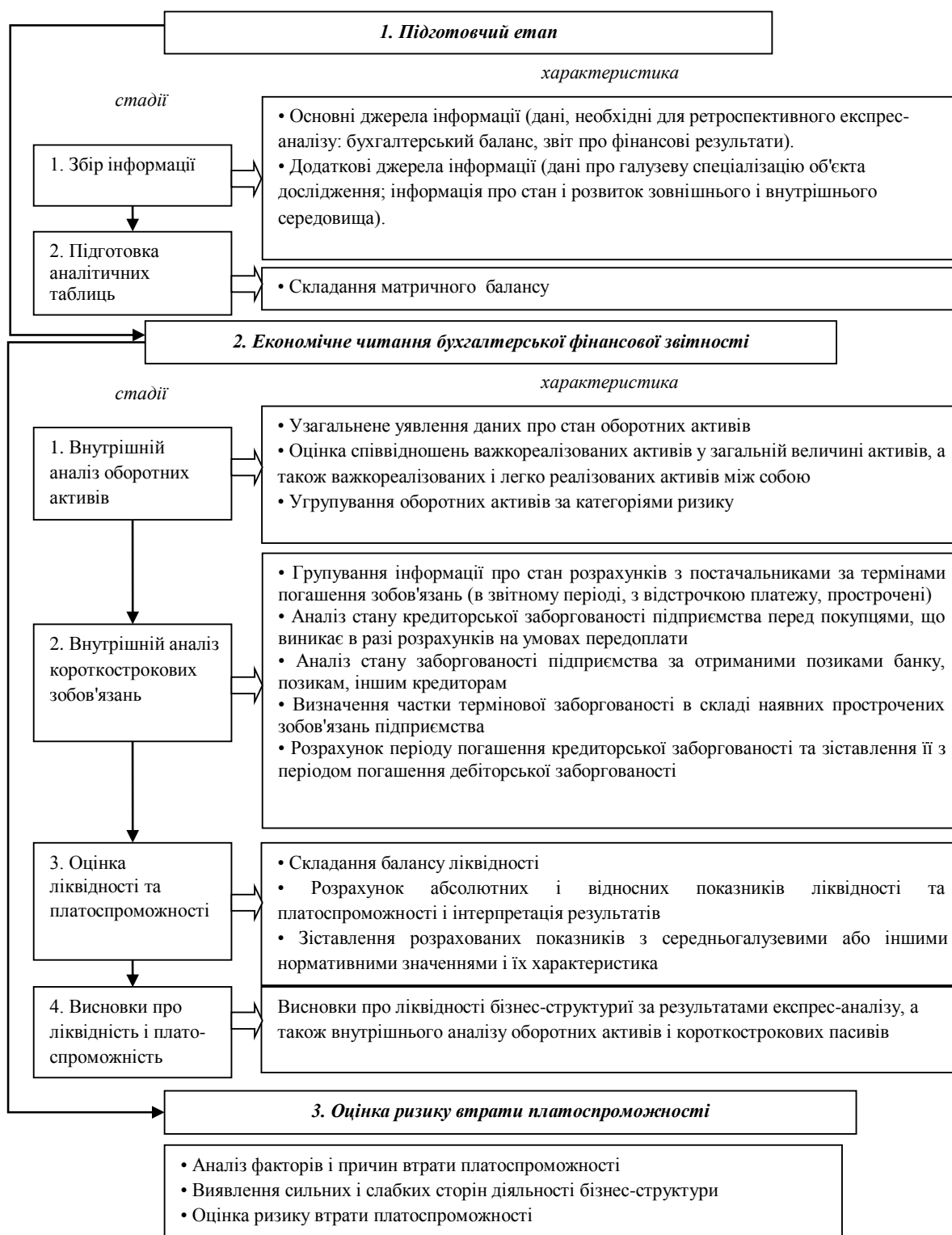

Рисунок 1. Алгоритм аналізу платоспроможності бізнес-структур

З представленого алгоритму видно, що аналітику для оцінки платоспроможності бізнес-структури важливо обґрунтувати і застосувати таку методіку, яка дозволить отримати найбільш наближені або точні значення, що характеризують її рівень.

В представленому алгоритмі інформаційне забезпечення є першочерговим етапом та необхідною умовою організації і проведення аналізу рівня платоспроможності. Саме тому, бізнес-одиноці рекомендується зібрати максимально повну інформацію для оцінки рівня платоспроможності підприємства. Саме від якості, змісту і складу вихідних даних залежить ефективність аналітичного дослідження, об'єктивність і цінність його результатів.

Аналіз і оцінка платоспроможності бізнес-структур завершується розробкою заходів, спрямованих на її поліпшення або підтримання. Оскільки в умовах волатильності ринку важливим є не тільки систематичне оцінювання рівня платоспроможності, а й управління нею з метою досягнення такої оптимальної поточної платоспроможності, яка найкращим чином відповідає потребам сьогодення і прогнозним значенням.

Забезпечити належний рівень платоспроможності бізнес-структури можна на основі наступних заходів: прискорення обігу активів за рахунок оптимізації платіжної дисципліни бізнес-структури; виявлення резервів економії капіталу, що інвестований у запаси; залучення тимчасово вільних грошових коштів в обіг для отримання додаткового прибутку та подальших реінвестицій, реструктуризація боргів перетворенням короткострокової заборгованості в довгострокові позики або іпотеки. Для цього необхідно виконати наступні процедури:

–аналіз грошових потоків за активними і пасивними операціями стосовно термінів, сум виконання і груп платежів;

–оцінка ймовірності виникнення вимог прудострокове погашення окремих зобов'язань;

–оцінка і прогноз позикового потенціалу підприємства для залучення сторонніх ліквідних ресурсів.

Ризик втрати платоспроможності бізнес-структурою може виникнути під впливом таких факторів: незбалансованість за термінами, сумами активів і пасивів; необхідність дострокового погашення кредитних зобов'язань; невиконання платіжних зобов'язань дебіторами за відвантажену продукцію; помилки в процедурах і процесах, що забезпечують безперервне здійснення платежів бізнес-структурою.

Таким чином, в умовах ринкової економіки забезпечення належного рівня платоспроможності є надзвичайно важливим завданням для бізнес-структур. Низька платоспроможність унеможливує здійснення нормального виробничого процесу та здійснення інвестицій, позбавляє можливостей залучення додаткових фінансових ресурсів внаслідок низької довіри кредиторів та інших контрагентів, зумовлює додаткові непродуктивні витрати.

Література:

1. Грабовецький Б. Економічний аналіз / Б. Грабовецький. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.
2. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. - 2005. - №2. С. 36-40.
3. Гудзь О.Є. Декомпозиція управління платоспроможністю в сільськогосподарських підприємствах / О.Є. Гудзь // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2012. – Вип. 8(2). – С. 236-241.
4. Волощук Л.А. Финансовый анализ: [учебн. пособ.] / Л.А. Волощук, М.А. Юдин; [под ред. С.В.Филипповой]. – К.: Освіта України, 2012. — 328 с. Режим доступу: http://economics.opu.ua/naukova-baza/voloschuk_fin_analiz.pdf